

Avgustun 8-də Ağ Evdə keçirilən tarixi sülh sammitinin nəticələri yalnız Cənubi Qafqazda yox, geniş coğrafiyada yaratdığı dəyişikliklər baxımından vacib əhəmiyyət daşıyır. Təkcə Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) açılması ilə çoxsaylı ölkələrin bu marşrut xətti ilə geniş iqtisadi imkanlar qazanmasına mühüm şərait formalaşır. Eyni zamanda Qarabağda qazandığı zəfəri ilə dünyada bu tip münaqişələrə son qoymağın mükəmməl örnəyini ortaya qoyan Prezident İlham Əliyev Vaşinqtonda qazandığı diplomatik qələbəsi ilə sülhü bərqərar etməyin Azərbaycan modelini yaratdı.

Bununla Cənubi Qafqazın lider ölkəsinin rəhbəri həm də ölkəmizin, xalqımızın onilliklərdir apardığı haqq mübarizəsinin məntiqi nəticəsi olan ədalətin bərpasını dünyaya nümayiş etdirdi və bu, beynəlxalq birlik tərəfindən təsdiqləndi.

Iflasa uğramış Minsk qrupunun kitabı birdəfəlik bağlanır

Üç onillik boyu davam edən mənasız sülh danışqlarını bitirərək ərazilərini güc yolu ilə işgaldən qurtaran və bununla həm də BMT TŞ-nin məlum qətnamələrini özü icra edən Azərbaycan ərazi bütövlüyünü, suverenliyini tam təmin etdi. Bu sayədə Azərbaycanın diktə etdiyi şərtlər əsasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına da çox az qaldı. ABŞ Prezidenti Donald Trampın təşəbbüsü ilə sülh gündəliyinin nizamlanması, sülh müqaviləsinin mətninin paraflanması, iki ölkə arasında Vaşinqtonda Birgə Beyannamənin imzalanması bölgədə davamlı sülhə gedən yolda mühüm mərhələ oldu.

Burada diqqətçəkən vacib məqamlardan biri də Azərbaycanın ATƏT-in Minsk qrupunun yarıtmaz fəaliyyətini de-faktō sonlandırmasıdır. Çünkü qətiyyətli siyaseti ilə bölgədə barış üçün mühit formalasdırın ölkəmiz, əslində, Minsk qrupunun yarıtmaz həmsədrlerinin görməli olduğu işi yerinə yetirmişdir.

Vətən müharibəsindən dərhal sonra Ermənistana təkmil sülh modeli təklif edən Azərbaycanın şərtlərindən biri də məhz bu ölü qurumun buraxılmasının üçün birgə müraciətin edilməsi idi. Ancaq Ermənistən xarici havadarlarının dəstəyindən ruhlanaraq müharibə eyforiyasına qapıldığı üçün bu şərtə əməl etməkdən yayınındı.

Avgustun 8-de Vaşinqtonda Azərbaycan Prezidenti, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti və Ermənistən baş nazirinin iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistən xarici işlər nazirləri "Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistən Respublikası arasında sülhün və dövlətlərə münasibətlərin təsis olunması haqqında Saziş" in mətnini paraflayıblar.

Artıq iki tərəfin qəbul etdiyi sülh gündəliyi var

Buna kölgə salmağa çalışanlar fəaliyyətlərini dayandırmalıdır!

Azərbaycan və Ermənistən xarici işlər nazirlərinin ATƏT-in Minsk Prosesi və əlaqəli strukturların (ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin Minsk konfransının müzakirəsində olan münaqişə üzrə şəxsi nümayəndəsi və Yüksək Səviyyəli Planlaşdırma Qrupunun) bağlanması ilə əlaqədar ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinə birgə müraciətindən sonra ATƏT Nazirlər Şurasının bağlanma ilə bağlı qərar layihəsi ATƏT iştirakçı dövlətləri arasında yayılıb və onlar qərarın qəbul edilməsi üçün lazımı prosedurları dəstəkləməyə çağırılırlar.

Bir sözlə, hüquqi olaraq buraxılması naxışının vaxtı çoxdan yetişən ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyəti de-yure dayandırılır. Necə deyərlər, tam iflasa uğramış bu mənasız qrupun kitabı artıq bağlanır.

Bölgədə Aİ missiyasının fəaliyyətinə heç bir lüzum yoxdur

Azərbaycanın bölgədə yaratdığı yeni reallıqların, sülh şəraitinin fonunda Avropa İttifaqının Ermənistəndəki missiyasının yersiz fəaliyyəti də qabaqcıl şəkildə özünü bürüze verir.

Faktiki olaraq bölgədə nə müharibə var, nə də münaqişə. Azərbaycanın liderliyi ilə yürüdülən sülh prosesi çərçivəsində İrəvan və Bakı aralarındaki məsələ və problemləri masa arxasında çözürlər. İki tərəfli və üçtərəfli dialoqların aparılması, sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyası prosesinə start verilməsi, sərhəd dirəklərinin quraşdırılması, Qazax rayonunun 4 kəndinin qaytarılması, nəhayət, Vaşinqtonda sülh müqaviləsinin mətninin paraflan-

ması da bunun bariz nəticəsidir. Məlum olduğu kimi, Ermənistən konstitusiyasının preamble hissəsində Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları var. İrəvan konstitusiyasında dəyişiklik etdikdən sonra yekun sülh müqaviləsi istənilən tarixdə imzalanı bilər.

Bütün bunlar da göstərir ki, Avropa İttifaqının Ermənistəndəki missiyasının sərhədlərimizdə fəaliyyətinə heç bir ehtiyaç yoxdur. İflasa uğramış sözügedən missiyanın lüzumsuzluğu aydın şəkildə görünür. Hər kəsə bəllidir ki, bu missiya Azərbaycana qarşı riyakar mövqedə dəyanan Fransa Prezidenti Emmanuel Makronun mənfur layihəsi idi. Burada Aİ-nin, Qərbin Ermənistəndə hərbi mövcudluğunu təşkil etmək, kəşfiyyat işləri aparmaq, Ermənistənla Azərbaycan arasında münasibətləri gərginləşdirmək kimi çirkin məqsədlər güdüldürdü.

Aİ-nin qondarma müşahidə missiyasının müddətinin uzadılması, hərbiləşdirilməsi planları da Cənubi Qafqazda müharibə niyyətlərinin gerkləşdirilməsinə xidmət edirdi.

Bu ilin yanvarında yerli televiziya kanallarına müsahibəsində Prezident İlham Əliyev də məhz bu məsələyə xüsusi vurğu etdi ki, Avropa İttifaqının qondarma müşahidə missiyasının müddətinin uzadılması etmədi möhkəmləndirmədi, əksinə, sarsıldı: "Axı, bunun bizimlə razılaşdırılmasını tələb etdikdə, hansısa yüksək ambisiyalardan çıxış etmirdik, sadəcə istəyirdik ki, bu missiyanın özünün yaradılması və onun sərhədimizə göndərilməsi bizimlə, 2022-ci ilin oktyabrında Praqada şəxsən mənimlə razılaşdırılsın".

Dövlətimizin başçısı əlavə etmişdi ki, əger həmin vaxt biz bunun iki aylığı-

na və 40 nəfərdən ibarət olacağı barədə razılığa gəldikə, deməli, bu, belə də olmalıdır idi: "Mən razılığa gəldikdə, hətta sözdə də olsa, həmişə bu razılaşmala əməl edirəm. Amma belə bir vəziyyətdə Avropada hesab etdilər ki, onlar həmin razılaşmaları pozmaq hüququna malikdirlər. Sonra heç nə bildirmədən, bizimlə heç bir razılıq olmadan onlar nəinki bu missiyanın müddətini uzatdırılar, sayını artırırlar, həm də Avropa İttifaqının üzvü olmayan ölkəni dəvət edərək mahiyyətcə etimadi qırıldır".

Qeyd edək ki, Kanada sözügedən missiyaya qoşulan ilk qeyri-Avropa ölkəsi oldu.

2022-ci ilin dekabrından, əslində, qısa müddətlik zaman ərzində fəaliyyət üçün işə başlayan bu missiya Azərbaycanın razılığı olmadan hazırlıda varlığını sürdürür. Ötən müddətdə Aİ missiyası bölgədə suları bulandırıqla, "binokl" şousu həyata keçirməklə sülh töhfə vermək yox, ona mane olmaq missiyasını yerinə yetirib.

Bakı ilk gündən bu missiyanın varlığına heç bir lüzum olmadığını qətiyyətə bildirib. Paraflanmış sülh sazişinin VII maddəsində də deyilir ki, tərəflər qarşılıqlı sərhədə hər hansı üçüncü tərəfin qüvvələrini yerləşdirməyəcəklər. Buna görə də Aİ missiyası dərhal fəaliyyətini dayandırmalıdır.

Buna görə də Ermənistən üzərindən sərhədlərimizə məqsədyönlü şəkildə hərbi güc kimi yerləşdirilmiş Aİ missiyasının fəaliyyətinə xitam verilməsi üçün İrəvan dərhal lazımi addımlar atmalıdır.

**Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"**